

2.ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Εισαγωγικά κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί ότι η πρόταση που ακολουθεί είναι ενδεικτική, με την έννοια ότι ο εκπαιδευτικός είναι τελικά εκείνος που σχεδιάζει τη διδασκαλία του με βάση τις ανάγκες κατά κύριο λόγο των μαθητών/τριών και φυσικά με βάση την ευχέρεια που του παρέχει ήδη το ισχύον ΠΣ να προβαίνει κατά την κρίση του σε συμπτύξεις, επεκτάσεις ή και παραλείψεις συγκεκριμένων πεδίων της διδακτέας ύλης του μαθήματος. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, ακολουθεί στη συνέχεια το Περίγραμμα της πρότασής μας, η οποία περιλαμβάνει δύο στήλες. Στην πρώτη αναφέρονται τα Περιεχόμενα του σχολικού βιβλίου με τις συγχωνεύσεις, αφαιρέσεις ή και προσθήκες κεφαλαίων με ταυτόχρονη αναφορά στον διδακτικό χρόνο που πλέον διατίθεται. Στην δεύτερη στήλη και λαμβάνοντας υπόψη τα προσδοκώμενα αποτελέσματα από το ΝΠΣ, προτείνεται οδηγός του εκπαιδευτικού με επεξηγήσεις και σχόλια για τα Περιεχόμενα και τον διαθέσιμο διδακτικό χρόνο κατά διδακτικές ενότητες και επιμέρους κεφάλαια αλλά και πληροφοριακό υλικό με εκπαιδευτικά λογισμικά και σχετικούς ιστότοπους. Τέλος, επισημαίνεται ότι η Τοπική Ιστορία αποτελεί βασική παράμετρο στη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας και με την έννοια αυτή, ο εκπαιδευτικός με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών αλλά και τον τόπο κατοικίας τους, μπορεί να αξιοποιήσει ικανό διδακτικό χρόνο που είναι πλέον διαθέσιμος μετά την αναδιάρθρωση και τον εξορθολογισμό της ύλης προκειμένου να καθοδηγήσει τους/τις μαθητές/τριες, ώστε να εκπονήσουν Σχέδια Εργασίας ή και άλλες σχετικές διαθεματικές δραστηριότητες.

Ε΄ Τάξη	
Περιεχόμενα	Οδηγός Εκπαιδευτικού

<p>Ενότητα Β': Η Ρωμαϊκή αυτοκρατορία μεταμορφώνεται (4 διδακτικές ώρες)</p>	<p>Η δεύτερη ενότητα προτείνεται να διδαχτεί σε 4 ώρες με ιδιαίτερη έμφαση στα γεγονότα εκείνα που μετασχημάτισαν τη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία σε Βυζαντινή με κέντρο την Κωνσταντινούπολη. Στο 5ο κεφάλαιο έμφαση μπορεί να δοθεί στην ανάδειξη του ρόλου του Μεγάλου Κωνσταντίνου και στο διάταγμα των Μεδιολάνων, ενώ τα κεφ. 6, 7 και 10 μπορούν να διδαχτούν μαζί, καθώς αναδεικνύουν τα βασικά χαρακτηριστικά, τον χαρακτήρα και την αναγκαιότητα της νέας πρωτεύουσας.</p> <p>Τα κεφ. 8 και 9 προτείνεται να διδαχτούν μαζί με έμφαση στα γεγονότα και στα χαρακτηριστικά εκείνα που διαμόρφωσαν τελικά τον χριστιανικό χαρακτήρα του ανατολικού ρωμαϊκού κράτους αλλά και συνέβαλαν στην επιβίωσή του και τη μετεξέλιξή του σε αυτό που εκ των υστέρων ονομάστηκε βυζαντινή αυτοκρατορία.</p> <p>Τα κεφ. 11 και 12 προτείνεται να διδαχτούν σε ξεχωριστές ενότητες διδασκαλίας με θέμα: Παιδεία και Πολιτισμός στο Βυζάντιο, Η καθημερινή ζωή στη Ρώμη και στο Βυζάντιο.</p>
<p>1. Κεφ. 5^ο: Μεγάλες αλλαγές στη διοίκηση της αυτοκρατορίας (1 ώρα)</p>	<p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Προτείνεται να αξιοποιηθεί το παράθεμα 1 και να δοθεί έμφαση στα γεγονότα που οδήγησαν στην υπογραφή του διατάγματος των Μεδιολάνων και στην ανάδειξη της μονοκρατορίας του Κωνσταντίνου.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνονται η 3η δραστηριότητα, που καλλιεργεί την ενσυναίσθηση των μαθητών/τριών μέσα από δραστηριότητες καλλιτεχνικής έκφρασης και κυρίως η 4η, που μπορεί να συνδεθεί με τη διαχρονικότητα του φαινομένου της μετακίνησης των πληθυσμών και το σύγχρονο προσφυγικό ζήτημα.</p>
<p>2. Κεφ. 6^ο: Μία νέα πρωτεύουσα, η Κωνσταντινούπολη & Κεφ. 7^ο: Η Κωνσταντινούπολη οχυρώνεται και στολίζεται με έργα τέχνης & Κεφ. 10^ο: Το παλάτι, ο Ιππόδρομος και οι Δήμοι</p>	<p><u>A. Βιβλίο μαθητή</u> Στα κεφ. 6, 7, 10 προτείνεται η αξιοποίηση των εικόνων- πηγών και ιδιαίτερα των 1, 4 από το κεφ. 6, των 1, 3 από το κεφ. 7 και των 1, 2, 4 από το κεφ. 10 σε συνδυασμό και αντιπαράθεση με σύγχρονες φωτογραφίες της Κωνσταντινούπολης. Από τα παραθέματα- κείμενα προτείνονται το 3^ο από το κεφ. 6, το 2^ο και το 4^ο από το κεφ. 7 και το 4^ο από το</p>

<p>(2 ώρες)</p> <p>3. Κεφ. 8^ο: Ο χριστιανισμός γίνεται επίσημη θρησκεία & Κεφ. 9^ο: Η αυτοκρατορία χωρίζεται σε ανατολική και δυτική (1 ώρα)</p> <p>Τα Κεφ. 11: Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο & Κεφ. 12. Η εκπαίδευση στο Βυζάντιο προτείνεται να διδαχτούν στην Ενότητα Ζ: «Παιδεία και Πολιτισμός στο Βυζάντιο»</p>	<p>κεφ. 10, που παρουσιάζουν την εικόνα της νέας πρωτεύουσας και μπορούν να συγκριθούν με σύγχρονες φωτογραφίες της Κωνσταντινούπολης.</p> <p><u>Β. Τετράδιο Εργασιών</u> Από το κεφ. 6 προτείνεται η εργασία 5 που προωθεί την ενεργητική και συμμετοχική μάθηση. Από το κεφ. 7 προτείνονται οι δραστηριότητες 1 και 3 σε συνδυασμό με αξίες της σημερινής εποχής όπως η ανεκτικότητα στις διαφορετικές θρησκείες αλλά και το σύγχρονο φαινόμενο των μετακινήσεων των πληθυσμών.</p> <p>Από το κεφ. 10 προτείνονται η εργασία 2, που μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο της τοπικής ιστορίας, η εργασία 3, που αναδεικνύει τη σύνδεση παρόντος και παρελθόντος ως προς την καθημερινή ζωή και η εργασία 4, που μπορεί να αποτελέσει αφορμή για εργασία- project σχετικά με τα διάφορα ελληνικά έργα τέχνης τα οποία βρίσκονται μακριά από τον τόπο τους.</p> <p><u>Α. Βιβλίο μαθητή</u> Προτείνονται τα παραθέματα που τονίζουν την αξία της ανεξιθρησκίας (παραθέμα 4^α από το κεφ. 8) και τον ελληνικό χαρακτήρα του βυζαντινού κράτους (παραθέμα 5 από το κεφ. 9).</p> <p><u>Β. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνονται από το κεφ. 8 οι εργασίες-δραστηριότητες 1 και 4, που αναπτύσσουν την κριτική σκέψη και προβληματίζουν τους μαθητές/τριες σχετικά με το ζήτημα της ανεξιθρησκίας. Από το κεφ.9 προτείνεται η εργασία δραστηριότητα 2, που μπορεί να συνδυαστεί με την αγωγή του πολίτη.</p>
---	--

<p>Επανάληψη</p>	<p>(1 ώρα)</p>
<p>Ενότητα Γ: Το Βυζαντινό κράτος, μια δύναμη που συνεχώς μεγαλώνει (3 διδακτικές ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 13^ο: Ο Ιουστινιανός μεταρρυθμίζει τη διοίκηση και τη νομοθεσία (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 14^ο: . Οι Δήμοι αναστατώνουν την Κωνσταντινούπολη με τη στάση του “Νίκα”. (1 ώρα)</p> <p>Το Κεφ. 15: Η Αγία Σοφία, ένα αριστούργημα της αρχιτεκτονικής, προτείνεται να διδαχτεί σε στην Ενότητα Ζ: «Παιδεία και Πολιτισμός στο Βυζάντιο»</p> <p>3. Κεφ. 16^ο: . ο Βυζαντινό κράτος μεγαλώνει και φτάνει τα παλιά σύνορα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. (1 ώρα)</p>	<p>Η 3^η ενότητα προτείνεται να διδαχτεί σε 3 ώρες με ιδιαίτερη έμφαση στις μεταρρυθμίσεις του Ιουστινιανού, το σημαντικό ιστορικό γεγονός της στάσης του Νίκα και τα ουσιαστικά (θετικά ή αρνητικά) αποτελέσματα της εκστρατείας του Ιουστινιανού</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα παραθέματα 4 και 6 του βιβλίου, που φωτίζουν μια διαφορετική διάσταση της προσωπικότητας του Ιουστινιανού.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνονται οι δραστηριότητες εργασίες 2 και 3 που καλλιεργούν την κριτική σκέψη των μαθητών/τριών και μπορούν να λάβουν και τη μορφή project με θέμα τη σκιαγράφιση της προσωπικότητας του αυτοκράτορα.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή.</u> Προτείνεται η χρήση του παραθέματος 2 και της συνοδευτικής ερώτησης κρίσεως, ώστε οι μαθητές/τριες να σκιαγραφήσουν την προσωπικότητα της Θεοδώρας και τον ρόλο της στη βασιλεία του Ιουστινιανού.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών.</u> Προτείνεται η εργασία δραστηριότητα 1.</p> <p><u>A. Βιβλίο μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί η έμφαση στην κριτική θεώρηση της εκστρατείας του Ιουστινιανού και στις συνέπειές της, θετικές και αρνητικές. Για τον σκοπό αυτό χρήσιμοι είναι οι χάρτες- παραθέματα 2 και 3 καθώς και το κείμενο παράθεμα 4.</p>

	<p><u>Β. Τετράδιο Εργασιών</u></p> <p>Προτείνονται οι δραστηριότητες- εργασίες 3 και 4, που αφορούν ανάλυση κειμένου και δίνουν τη δυνατότητα εξαγωγής βαθύτερων συμπερασμάτων για την εκστρατεία του Ιουστινιανού από τους/τις μαθητές/τριες.</p>
Επανάληψη	(1 ώρα)
<p>Ενότητα Δ: Το Βυζαντινό κράτος και οι γειτονικοί λαοί (4 διδακτικές ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 17^ο: Οι « γείτονες» των Βυζαντινών & κεφ. 18^ο: Πέρσες και Άβαροι συμμαχούν εναντίον του Βυζαντίου (1 ώρα)</p>	<p>Η 4^η ενότητα προτείνεται να διδαχτεί σε 4 ώρες. Στην 4^η ενότητα προτείνεται το κεφ. 17 να μη διδαχτεί ξεχωριστά αλλά περιληπτικά, ως εισαγωγή στα επόμενα και σε συνδυασμό με το κεφ. 18 ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν τους λαούς με τους οποίους έρχεται σε επαφή το Βυζάντιο σε αυτή την ενότητα. Στο κεφ. 18, στο οποίο παρατίθεται πληθώρα ιστορικών γεγονότων, προτείνεται να δοθεί έμφαση στις ενέργειες του Ηρακλείου που οδήγησαν στη νίκη των Βυζαντινών απέναντι σε Πέρσες και Αβάρους. Τα κεφ. 21- 22 επίσης προτείνεται να διδαχτούν μαζί με έμφαση κυρίως στις πολιτισμικές και θρησκευτικές στενές σχέσεις των σλαβικών φύλων με το Βυζαντινό κράτος.</p> <p><u>A. Βιβλίο μαθητή</u></p> <p>Στο 17^ο κεφάλαιο προτείνεται να γίνει αναφορά στο παράθεμα 3 και το μάθημα να διδαχτεί μαζί με το 18^ο με έμφαση στις ενέργειες του Ηράκλειου που οδήγησαν στη νίκη των Βυζαντινών επί του συνασπισμού Αβάρων- Περσών. Στο 18^ο μάθημα τα παραθέματα 5 και 6 λειτουργούν συμπληρωματικά στο 17^ο κεφάλαιο.</p> <p><u>Β. Τετράδιο Εργασιών.</u></p> <p>Από το 17^ο κεφ. προτείνεται η δραστηριότητα-εργασία 4, που δίνει τη δυνατότητα στους/στις μαθητές/τριες να λειτουργήσουν συναισθητικά τόσο ως προς τους πολιορκημένους όσο και ως προς τους επιτιθέμενους μιας πολιορκίας της εποχής. Η εργασία μπορεί να συνδεθεί και με την τοπική Ιστορία, με κάποια τοπική, θρυλική πολιορκία της πόλης των μαθητών/τριών.</p> <p>Από τις δραστηριότητες-εργασίες του κεφ. 18 προτείνονται η 2^η, που ενισχύει τη θρησκευτική</p>

<p>2. Κεφ. 19^ο: Οι Βυζαντινοί και οι Άραβες (1 ώρα)</p>	<p>ενσυναίσθηση και η 3^η, όπου οι μαθητές/τριες αναλύουν και συγκρίνουν την ποιητική δημιουργία με τα ιστορικά γεγονότα.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Το 19^ο κεφ. μάθημα προτείνεται να διδαχτεί με έμφαση στις πολιτισμικές σχέσεις των Αράβων με τους Βυζαντινούς. Μπορεί να αξιοποιηθεί το παράθεμα 6, όπου οι μαθητές/τριες μπορούν να αναζητήσουν και στοιχεία για τον σύγχρονο αραβικό πολιτισμό και τη σχέση του με τον ελληνικό.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνονται η δραστηριότητες 2, που δίνει την ευκαιρία οι μαθητές/τριες να συζητήσουν για τη χρήση των όπλων τότε και σήμερα, η εργασία 5 που αφορά τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση μεταξύ των λαών έστω και μετά από πολεμικές συγκρούσεις και κυρίως η δραστηριότητα 6 που μπορεί να αξιοποιηθεί για σύγκριση με τη σημερινή κατάσταση των προσφύγων και των αμάχων.</p>
<p>3. Κεφ. 20^ο: Η φύλαξη των ανατολικών συνόρων και οι Ακρίτες (1 ώρα)</p>	<p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Στο 20^ο κεφ. ο ρόλος των ακριτών μπορεί να διερευνηθεί μέσα από τα δημοτικά τραγούδια, τους θρύλους και τα παραμύθια που σχετίζονται με τους ακρίτες στα παραθέματα 2, 3 και 4.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνονται οι δραστηριότητες- Εργασίες 2 και 4, (στη 2 συσχετίζονται ακριτών οι βυζαντινοί ακρίτες με την αρχαία Ιστορία, ενώ η 4 μπορεί να γίνει αφόρμηση για πολιτιστικό project).</p>
<p>4. Κεφ. 21^ο: Το Βυζάντιο εκχριστιανίζει τους Σλάβους & Κεφ. 22^ο: Φιλικές σχέσεις και συγκρούσεις με τους Βουλγάρους και τους Ρώσους (1 ώρα)</p>	<p><u>A. Βιβλίο μαθητή:</u> Τα δύο κεφάλαια μπορούν να διδαχτούν μαζί με έμφαση στους πολιτιστικούς και θρησκευτικούς δεσμούς που διατηρούν οι σλαβικοί λαοί με το Βυζάντιο. Από το κεφ. 21 μπορεί να αξιοποιηθεί/ούν κάποιο/α από τα τρία παραθέματα, που τονίζουν το σημαντικό πολιτιστικό και θρησκευτικό έργο των ιεραποστόλων Κυρίλλου και Μεθοδίου. Από το κεφ. 22 μπορεί να αξιοποιηθεί/ούν κάποιο/α από τα παραθέματα 2, 5 και 6 που αναδεικνύουν τους πολιτισμικούς και θρησκευτικούς δεσμούς των</p>

<p>Το Κεφ. 26: Η καθημερινή ζωή στα χρόνια των Ισαύρων και των Μακεδόνων προτείνεται να διδαχτεί στην Ενότητα Ζ: «Παιδεία και Πολιτισμός στο Βυζάντιο»</p>	<p>ισοπολιτείας και της δικαιοσύνης. Από το κεφ. 38 προτείνεται η εργασία 2.</p>
<p>Ενότητα ΣΤ': Το Βυζάντιο παρακμάζει και υποκύπτει σε κατακτητές (6 διδακτικές ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 28^ο: Το κράτος αντιμετωπίζει μεγάλα εσωτερικά προβλήματα & Κεφ. 29^ο: Νέοι εχθροί εμφανίζονται και αποσπούν εδάφη από την αυτοκρατορία (1 ώρα)</p>	<p>Στην 6^η ενότητα προτείνεται να δοθεί έμφαση στα γεγονότα και στις αιτίες που οδήγησαν στη σταδιακή παρακμή και κατάρκτηση της αυτοκρατορίας τόσο από τους Σταυροφόρους όσο και τελικά από τους Τούρκους. Τα κεφ. 28 και 29 μπορούν να διδαχτούν μαζί με την έννοια ότι τα εσωτερικά προβλήματα (κεφ. 28) οδήγησαν στην απόσπαση εδαφών με κορύφωση την ήττα στη μάχη του Ματζικέρτ, σημείο καθοριστικό για την αποδυνάμωση της αυτοκρατορίας, στην οποία και προτείνεται να δοθεί έμφαση στο κεφ. 29. Τα κεφ.30β και 32 προτείνεται να ενταχθούν και να αξιοποιηθούν στην ενότητα της Τοπικής Ιστορίας. Τα κεφ. 35 και 36 προτείνεται να διδαχτούν μαζί σε ένα ενιαίο δίωρο, με έμφαση κυρίως στις ενέργειες πολιορκημένων και πολιορκητών, που τελικά οδήγησαν στην πτώση της Πόλης.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u></p> <p>Στο κεφ. 28 έμφαση προτείνεται να δοθεί στις αιτίες παρακμής της αυτοκρατορίας που οδήγησαν (στο κεφ. 29) στην ήττα της μάχης του Ματζικέρτ, κομβικό σημείο για την εξάπλωση των Τούρκων στην Ανατολία. Στο κεφ. 29 έμφαση προτείνεται να δοθεί στα αίτια και στα αποτελέσματά της ήττας στο Ματζικέρτ τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα (οικονομία, πολιτική, διοίκηση). Από τα παραθέματα του κεφ. 28 προτείνεται η χρήση του 4^{ου} (που αναφέρεται στην εργασία 2 του τετραδίου Εργασιών) και η εικόνα 4 , που αναφέρεται στην εργασία 3 του Τετραδίου Εργασιών. Από το κεφ. 29 τα παραθέματα 4, 5 και 6 μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε δραστηριότητες-</p>

<p>2. Κεφ. 30^α: Η τέταρτη σταυροφορία και η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους (1 ώρα)</p> <p>Το Κεφ. 30β: Τα ελληνικά κράτη μετά την Άλωση της Πόλης</p>	<p>εργασίες που προτείνονται στο Τετράδιο Εργασιών.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u></p> <p>Από το κεφ. 28 προτείνονται οι δραστηριότητες-εργασίες 2 και 3 που καλλιεργούν την κριτική ιστορική σκέψη και ενσυναίσθηση των μαθητών σχετικά με την κοινωνική κατάσταση της εποχής που σταδιακά οδήγησε στην πτώση της αυτοκρατορίας. Από το κεφ. 29 προτείνονται οι εργασίες 2, που οι μαθητές/τριες αναλύουν την πηγή- παράθεμα 5 και λειτουργούν συναισθητικά απέναντι στον Ρωμανό και στον Αλπ Αρσλάν, η εργασία 3 που μπορεί να γίνει και θέμα project σύνδεσης της Ιστορίας με την ποίηση, η εργασία 4 που μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σε project με θέμα τη θέση της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία και τέλος η εργασία 5, όπου οι μαθητές/τριες μέσω της ανάλυσης κειμένου μπορούν να εξάγουν συμπεράσματα για το σχίσμα των Εκκλησιών.</p> <p><u>A. Βιβλίο μαθητή</u></p> <p>Προτείνεται στο κεφ. 30^α να δοθεί έμφαση στα γεγονότα και στις σκοπιμότητες που οδήγησαν στην 4^η σταυροφορία καθώς και στις αρνητικές της συνέπειες τόσο για την αυτοκρατορία όσο και για τις σχέσεις Δυτικής και Ανατολικής Εκκλησίας. Προτείνεται να γίνει αναφορά στα ελληνικά κράτη που δημιουργήθηκαν και η σύνδεσή τους με project και δραστηριότητες που συνδέονται με την Τοπική Ιστορία. Προτείνεται η αξιοποίηση των παραθεμάτων 3,4,5 από το κεφ. 30^α καθώς και οι εικόνες από το κεφ. 30β σε συνδυασμό με τις δραστηριότητες του τετραδίου εργασιών.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u></p> <p>Προτείνεται η αξιοποίηση της εργασίας-δραστηριότητας 2 για την καλλιέργεια της κριτικής ιστορικής σκέψης των μαθητών/τριών και η εργασία- δραστηριότητα 5 που μπορεί να ενταχτεί στα πλαίσια της Τοπικής Ιστορίας.</p>
---	--

<p>προτείνεται να διδαχτεί στην Ενότητα «Τοπική Ιστορία»</p> <p>3. Κεφ. 31^ο: Η ανάκτηση της Πόλης από τον Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγο (1 ώρα)</p> <p>Το Κεφ. 32: Η Θεσσαλονίκη γνωρίζει μεγάλη ακμή, προτείνεται να διδαχτεί στην Ενότητα: Τοπική Ιστορία</p> <p>4. Κεφ. 33^ο: Οι Οθωμανοί Τούρκοι κατακτούν βυζαντινά εδάφη (1 διδακτική ώρα)</p> <p>5. Κεφ. 34^ο: Ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος προσπαθεί να διαφυλάξει την πρωτεύουσα (1 ώρα)</p>	<p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Προτείνεται η αξιοποίηση των πηγών-παραθεμάτων 3, 4, 5 και η έμφαση στα γεγονότα που οδήγησαν στην ανάκτηση της Πόλης και στις συνέπειές της.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνονται οι δραστηριότητες 1 (που παρωθεί τους/τις μαθητές/τριες στη συνειδητοποίηση της κατάστασης του κράτους μετά την επανάκτηση), και 5, που αξιοποιεί κείμενα-πηγές τα οποία συνδέει με θρύλους και παραδόσεις, ενώ μπορεί και να γίνει αφόρμηση ανάλογου project.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στις αιτίες της γρήγορης επέκτασης των Οθωμανών, στα αποτελέσματα της σύγκρουσης Μογγόλων - Οθωμανών και στη σταδιακή απομόνωση και συρρίκνωση του βυζαντινού κράτους. Τα παραθέματα 5 και 6 προτείνεται να χρησιμοποιηθούν για τη συνειδητοποίηση της κατάστασης της Πόλης, ενώ το παράθεμα 2 για τη μαχητικότητα και τη σύνθεση του Οθωμανικού στρατού.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνονται η εργασία 1 (για να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες τη δυσχερή θέση της Πόλης) και η εργασία 2 (παραλληλίζοντας με την κατάσταση των κατακτημένων και των θυμάτων πολέμου και στη σημερινή εποχή).</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή.</u> Προτείνεται η έμφαση στις ενέργειες και στις δυσκολίες που συνάντησε ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος στην προσπάθειά του να σώσει την Πόλη. Οι μαθητές/τριες μπορούν να κρίνουν τις ενέργειες του αυτοκράτορα αξιοποιώντας τις πηγές-παραθέματα 4 και 5, ώστε να συνειδητοποιήσουν την κατάσταση που συνάντησε ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος στην Πόλη.</p> <p><u>B. Τετράδιο εργασιών.</u> Προτείνονται οι εργασίες 1, 2 και 5 που μπορούν να χρησιμοποιηθούν συνδυαστικά από τους/τις μαθητές/τριες, για να αποδώσουν την κατάσταση</p>
---	--

<p>6. Κεφ. 35°: Οι Τούρκοι πολιορκούν την Κωνσταντινούπολη & Κεφ. 36°: Η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους (1 ώρα)</p>	<p>της Πόλης και τις ενέργειες που έκανε ο αυτοκράτορας για να αντιμετωπίσει όλες τις προκλήσεις.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Προτείνεται να διδαχτούν τα κεφάλαια μαζί και να δοθεί έμφαση στις ενέργειες και αντενέργειες αμυνόμενων και επιτιθέμενων που τελικά οδήγησαν στην πτώση της Πόλης στους Τούρκους. Έμφαση μπορεί να δοθεί και στην ψυχολογία και το ηθικό των συμμετεχόντων μετά από κάθε ενέργεια και στον ρόλο της στην έκβαση της πολιορκίας. Έμφαση επίσης προτείνεται να δοθεί και στα μακροχρόνια αποτελέσματα της πτώσης της Πόλης στη διαμόρφωση και παγίωση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας αλλά και στη διαμόρφωση της Ελληνικής και Τουρκικής εθνικής συνείδησης. Αφορμή για ανάλυση αλλά και για διαθεματικό project μπορούν να αποτελέσουν και οι μύθοι, οι θρύλοι και οι παραδόσεις που συνοδεύουν την πτώση της Πόλης τόσο από την πλευρά των Ελλήνων όσο και από των Τούρκων, και πώς αυτές διαμόρφωσαν ή διαμορφώνουν και επηρεάζουν ακόμη την εθνική συνείδηση αλλά και τις αντιλήψεις καθενός από τους δύο λαούς για τον άλλο. Μέσα από παιχνίδια ρόλων και δραματοποίηση οι μαθητές/τριες μπορούν να αξιοποιήσουν τα παραθέματα- πηγές 3, 5 του κεφ. 35 και 4, 5, 6 του κεφ. 36. Οι φωτογραφίες- πηγές 6 (κεφ. 35) και 1,3, 5 μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάλυση της πολιορκίας σε συνδυασμό με διαδραστικό υλικό, βίντεο και χάρτες από το διαδίκτυο.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Από τις εργασίες- δραστηριότητες του κεφ. 35 προτείνεται η 5, όπου οι μαθητές/τριες αναδιηγούνται την πολιορκία μέσα από τα μάτια ενός σύγχρονου ανταποκριτή. Από το κεφ. 36 προτείνονται οι εργασίες 2 και 5, που μπορούν να αποτελέσουν αφορμή για ομαδικά project με θέμα τη λαϊκή αφήγηση, τους μύθους, τους θρύλους και τις παραδόσεις σχετικά με την πτώση της Πόλης.</p>
---	--

Επανάληψη	(1 ώρα)
<p>Ενότητα Ζ: Παιδεία και Πολιτισμός στο Βυζάντιο (7 διδακτικές ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 12^ο: Η εκπαίδευση στο Βυζάντιο (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 41^ο: Η Παιδεία στο Βυζάντιο (1 ώρα)</p> <p>3. Κεφ. 26. Η ανάπτυξη των γραμμάτων και η μελέτη των αρχαίων ελλήνων κλασικών (1 ώρα)</p> <p>4. Κεφ. 42^ο: Η γλώσσα των Βυζαντινών (1 ώρα)</p> <p>5. Κεφ. 40^ο: Η βυζαντινή τέχνη & Κεφ.</p>	<p>Προτείνεται η δημιουργία μίας νέας Ενότητας, με τον τίτλο: Παιδεία και Πολιτισμός στο Βυζάντιο, στην οποία θα ανήκουν τα κεφ. 12, 41, 26, 42, 40, 15, και 39, τα οποία αναφέρονται σε θέματα αγωγής και εκπαίδευσης, στη Βυζαντινή τέχνη, στη θέση της γυναίκας στην κοινωνία.</p> <p><u>A. Βιβλίο μαθητή</u> Οι μαθητές/τριες, μελετώντας τα κεφ. 12, 41, 26 και τις πηγές (5 και 7 του κεφ 12), (3 και 5 του κεφ. 41), (3 και 4 του κεφ. 26), μπορούν να διαμορφώσουν μια συνολική εικόνα για την παιδεία στο Βυζάντιο από τα πρώτα χρόνια μέχρι και μετά την Άλωση. Μπορούν να εργαστούν για το project σε ομάδες και να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους στην ολομέλεια του τμήματος .</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών.</u> Οι μαθητές/τριες στην προσπάθειά τους να μελετήσουν διαχρονικά την παιδεία στο Βυζάντιο προτείνεται να αξιοποιήσουν τις εργασίες 3 και 4 του κεφ.12, 2 του κεφ. 41, 1 του κεφ.26, που μπορούν να ενταχτούν στην έρευνά τους.</p> <p><u>A. Βιβλίο μαθητή</u> Οι μαθητές/τριες προτείνεται να μελετήσουν χωρισμένοι/ες σε ομάδες τις πληροφορίες του μαθήματος και ν' αναζητήσουν λέξεις, εκφράσεις, ποιήματα, παροιμίες και άλλα στοιχεία της σύγχρονης ελληνικής γλώσσας που προέρχονται ή που έχουν αναφορά στη γλώσσα που χρησιμοποιούσαν οι Βυζαντινοί.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών.</u> Οι μαθητές/τριες στην έρευνά τους για τη σύγκριση της σύγχρονης νεοελληνικής γλώσσας με τη Βυζαντινή προτείνεται να αξιοποιήσουν τις εργασίες 2 (κεφ. 42).</p> <p><u>A. Βιβλίο μαθητή</u></p>

<p>15^ο: Ένα αριστούργημα της αρχιτεκτονικής, η Αγία Σοφία (2 ώρες)</p>	<p>Οι μαθητές/τριες προτείνεται να ερευνήσουν χωρισμένοι/ες σε ομάδες ως μία ενότητα τη βυζαντινή τέχνη και τις μορφές έκφρασής της, μελετώντας τις πληροφορίες και τις πηγές των κεφ. 40 και 15 και ιδιαίτερα τις πηγές 1-6 του κεφ. 40 και 2-3 του κεφ. 15. Μπορούν επίσης να συμπεριλάβουν και εξωτερικές πηγές (εικονική περιήγηση στην Αγία Σοφία, βίντεο, εικόνες, ψηφιδωτά) και να παρουσιάσουν στην ολομέλεια του τμήματος την εξέλιξη της βυζαντινής τέχνης με αποκορύφωμα την Αγία Σοφία και τα ψηφιδωτά στις βυζαντινές εκκλησίες στη Ραβέννα της Ιταλίας (πχ. Άγιος Απολλινάριος).</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u></p> <p>Οι μαθητές/τριες προτείνεται στην έρευνά τους σχετικά με τη βυζαντινή τέχνη ν' αξιοποιήσουν τις εργασίες 5 από το κεφ. 40 και 2 από το κεφ. 15. Η έρευνά τους αυτή μπορεί να συνδυαστεί και με την τοπική Ιστορία.</p>
<p>6. Κεφ. 39^ο.. Η γυναίκα στη βυζαντινή κοινωνία (1 ώρα)</p>	<p><u>A. Βιβλίο μαθητή</u></p> <p>Στο μάθημα προτείνεται οι μαθητές/τριες να μελετήσουν χωρισμένοι/ες σε ομάδες τις και να παρουσιάσουν τη θέση της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u></p> <p>Με την εργασία 4 οι μαθητές/τριες προτείνεται να συγκρίνουν τη θέση της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία με τη σημερινή περίοδο.</p>
<p>Η καθημερινή ζωή στη Ρώμη και στο Βυζάντιο (3 διδακτικές ώρες)</p>	<p>Προτείνεται οι μαθητές/τριες να ερευνήσουν ως μία ενότητα τα κεφ. 4, 11 και 27, τα οποία αναδεικνύουν πτυχές της καθημερινής ζωής στην εποχή των ρωμαϊκών και των βυζαντινών χρόνων. Η καθημερινή ζωή αποτελεί μία σημαντική πτυχή στη μοντέρνα θεώρηση της Ιστορίας, η οποία δεν εξαντλείται στην εξιστόρηση των μεγάλων ιστορικών γεγονότων ή προσωπικοτήτων αλλά απεναντίας εστιάζει και στα «ασήμαντα» γεγονότα της καθημερινότητας των απλών ανθρώπων, στις επιθυμίες και στους φόβους τους, στις αναγκαιότητες της καθημερινής ζωής, κλπ. Οι μαθητές/τριες να μελετήσουν διαχρονικά την καθημερινή ζωή των κατοίκων της ρωμαϊκής και</p>

<p>7. Κεφ. 4°: Η καθημερινή ζωή στην αρχαία Ρώμη & Κεφ. 11°: Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο & Κεφ. 27°: Η καθημερινή ζωή στα χρόνια των Ισαύρων και των Μακεδόνων. (3 διδακτικές ώρες)</p>	<p>βυζαντινής κοινωνίας. Οι θεματικές μπορούν να ποικίλουν: διατροφή, επαγγέλματα, διασκέδαση, θέση της γυναίκας ή των παιδιών, συνθήκες ζωής των ισχυρών και των αδύναμων.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Οι μαθητές/τριες μπορούν να αξιοποιήσουν τις πηγές/ παραθέματα 1 - 5.3 του κεφ. 4, ώστε σε συνδυασμό με τις πληροφορίες του μαθήματος να ανασυνθέσουν την καθημερινή ζωή στην αρχαία Ρώμη. Το ίδιο μπορούν να κάνουν και στο κεφ. 11, με τη βοήθεια των πληροφοριών και των πηγών 1 - 3, και στη συνέχεια να συγκρίνουν την καθημερινή ζωή στην αρχαία Ρώμη και στην πρωτεύουσα του Βυζαντίου. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να συνεχιστεί και στο κεφ. 27. Τα συμπεράσματα των προηγούμενων μαθημάτων προτείνεται να συγκριθούν με αυτά του μαθήματος της ζωής στα χρόνια των Ισαύρων και των Μακεδόνων και να αξιοποιηθούν οι πηγές 1,2,3 για να γίνει αντιληπτή η ιστορική συνέχεια της καθημερινότητας των ανθρώπων.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνεται η εργασία- δραστηριότητα 4 του κεφ. 4, και η 2 από το κεφ. 11, ενώ τέος από το κεφ. 27 η 2, ώστε οι μαθητές/τριες να συγκρίνουν την καθημερινή ζωή τότε και σήμερα. Οι εργασίες 3 και 4 του κεφ. 27 μπορούν να αξιοποιηθούν σε project τοπικής Ιστορίας.</p>
<p>Επανάληψη</p>	<p>(1 ώρα)</p>
<p>Ενότητα Η: Θέματα Τοπικής Ιστορίας στο Βυζάντιο (5 διδακτικές ώρες)</p>	<p>Στην εποχή της μετανεωτερικότητας η Τοπική Ιστορία παίζει καθοριστικό ρόλο στον εμπλουτισμό σημαντικών διεργασιών για το παιδί, όπως η δημιουργία μίας ισχυρής ταυτότητας που θα βασίζεται στους πυλώνες του τοπικού και του παγκόσμιου στοιχείου, του εθνικού και του υπερεθνικού. Η προσέγγισή της μπορεί να γίνει διαθεματικά με τη μέθοδο project.</p> <p>Προτείνεται κάποιο/α (ανάλογα με την περιοχή του σχολείου ή τις περιοχές καταγωγής των μελών του τμήματος) από τα κεφ. 30β, 32, 37 να αξιοποιηθεί/ούν ως αφετηρία για ένα project τοπικής Ιστορίας, που μπορεί να αφορά κάποιο από</p>

<p>Κεφ. 30β: Τα ελληνικά κράτη μετά την Άλωση της Πόλης και /ή Κεφ. 32: Η Θεσσαλονίκη γνωρίζει μεγάλη ακμή και/ή Κεφ. 37: Η βυζαντινή Κύπρος (3 διδακτικές ώρες)</p> <p>Βυζαντινά μνημεία της περιοχής (2 διδακτικές ώρες)</p>	<p>τα ελληνικά κράτη που δημιουργήθηκαν μετά την Άλωση της Πόλης από τους σταυροφόρους, τη Θεσσαλονίκη και την ευρύτερη περιοχή της ή τέλος την Κύπρο.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Οι μαθητές/τριες αξιοποιώντας τις πηγές των κεφ. 30β (1-5), 32 (1-6) και 37 (1-4), μπορούν να αναδείξουν θέματα της τοπικής Ιστορίας.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Οι μαθητές/τριες προτείνεται να αξιοποιήσουν στα project τοπικής Ιστορίας που θα κάνουν τις δραστηριότητες 5 του κεφ 30β, και 2 και 4 του κεφ. 32.</p> <p>Τα τοπικά βυζαντινά μνημεία (κάστρα, εκκλησίες) και οι παραδόσεις και οι θρύλοι που συνδέονται με αυτά μπορούν να αποτελέσουν αφορμή για την εκκίνηση πολλών project στην τοπική Ιστορία.</p>
<p>Σύνολο διδακτικών ωρών 42. [32 ώρες για τα επιμέρους <u>Κεφάλαια</u> + 5 ώρες για τα <u>Επαναληπτικά</u> + 5 ώρες για την <u>Τοπική Ιστορία</u>] .</p>	